

Besættelsestidens eftermæle

Danskeres indsats i kampen mod det nazistiske voldsregime er belyst og vurderet med modstridende resultater, og hvorfor så det?

Udenlandske iagttagere og historikere har en ganske anden opfattelse og vurdering af Danmarks rolle end det dogme, som politikere og visse historikere i vor fælles andedam har skabt i efterkrigstiden.

Du får et par eksempler:

I et historisk, polsk værk har man en tabel, der viser ofrene i de tysk besatte lande i Europa. Danmark figurerer ikke i tabellen, på trods af, at mere end 3000 krigssejlere og omkring 2.000 andre danske satte livet til. Jeg bad om en begrundelse for, at Danmark var udeladt.

Den får du så her og må gøre op med dig selv, om du er enig eller uenig.

- 1.** Danmark blev besat uden at gøre modstand efter en på forhånd indgået aftale.
- 2.** Danmark leverede krigsmateriel (700 mil. kr.), og soldater til tyskerne. (Frikorps Danmark)
- 3.** Danmark tilsluttede sig Anti - Kominternpagten og erklærede dermed Sovjet Krig.
- 4.** Danmark leverede fødevarer til ca. 10 % af den tyske befolkning og fremstillede krigsvigtigt udstyr.

Her er så en uofficiel engelsk version:

(Som dog kan findes i udenrigsministeriets arkiver, hvis adgang tillades.) I 1947 besøgte en dansk handelsdelegation England. En handelsaftale skulle forhandles. Symbolsk blev vor delegation modtaget af en dame, som ellers var beskæftiget med at skure lokummer. Delegationen blev parkeret på et usselt hotel i en sidegade. Kan signalerne misforstås? Er de udtryk for ringeagt? Efter lang tids tovtrækkeri tabte en engelskmand sin sædvanlige, diplomatiske tålmodighed og udtrykte klokkeklart:

«Danskerne har omkostningsfrit fået friheden forærende af vore unge, som har betalt med deres blod. Danskerne har siddet lunt i kakkellovnskrogen og leveret fødevarer til tyskerne under hele krigen for no money, nu er det vores tur».

Modstandskampens betydning under og efter krigen

Dens eftermæle har gennemgået flere faser. Danmark kom billigt gennem krigen, målt i kroner og ører og i menneskelige ofre.

For anstændighedens skyld «glemte» man og burde vel have præsenteret en opgørelse over samarbejdspolitikken omkostninger ikke blot i kroner og øre, men også i omfanget af lidelser, i døde og lemlæstede, som betalte prisen for vor fælles frihed.

Blev jeg spurgt ville jeg svare, min betydning som sabotør var:

At jeg kan gå til spejlet og se mig selv i øjnene, også mine børn, børnebørn og oldebørn og i øvrigt kan jeg glæde mig over de pæne bygninger, der i dag ligger, hvor der dengang var slum, som jeg var med til at smadre. Sabotør – byfornyere – vel ikke det værste man kunne få tiden til at gå med?

Ellers kan modstandskampens betydning udtrykkes således:

**aldrig har så få givet beskæftigelse til så mange
om så lidet.**

**Den gav beskæftigelse til Ligkistesnedkere, bedemænd,
stenhuggere til gravstene og mindesmærker,
historikere og mediernes tro svende.**

**Slap danskerne «billigt» på grund af samarbejdspolitikken?
Eller på grund af Danmarks
krigsvigtige leverancer til Nazi – Tyskland?**

Eller var det, fordi vi af nazisterne blev betragtet som ariere – en del af det nazistiske folkefællesskab (Volksgemeinschaft)?

Eller var det, fordi, så længe den danske befolkning kunne holdes i ro, kunne tyskerne omkostningsfrit plyndre – malke det danske samfund, primært ved at give husly og ydelser til den tyske krigsmaskine?

Alternativet for samarbejdspolitikken var det værst tænkelige.

Er det værst tænkelige beskrevet noget steds?

Hvis man spørger den jævne dansker, der oplevede tyskernes desperate terror i 1944 – 1945, vil de fleste nok hævde:

Det kunne ikke blive meget værre.

Har man vurderet danskeres tab af selvrespekt – det herskende moralske og etiske forfald?

Har man analyseret følgevirkningerne af retsopgørets svigt med hensyn til de virkelig skyldige – vor parlamentarismes videre skæbne – vort nuværende bureaukrati – befolkningens medbestemmelse og indflydelse på magtapparatet? Oversat det danske folks mistillid og lede ved vore politikere?

Her kan jeg kun ganske kort og periferisk berøre nogle af spørgsmålene.

Glorificeringens – fase

Dogmet eller rettere myten blev skabt, nemlig, at alle danske havde kæmpet den ædle kamp – en konstruktion med nationalistiske toner.

Den nationalt bevidste, glorificerende heltedyrkelse blev skabt.

Dermed kunne skammen over egen passivitet skjules. Her fremstilledes for en tid antifascister som modige, dristige, forvovne, heltemodige, uselviske frihedskæmpere, der kæmpede den ædle kamp for Gud, Konge og Fædreland.

For god ordens skyld – jeg var en ganske almindelig arbejderdreng – politisk bevidst – ganske vidst – hvem som helst kunne have gjort det samme, hvis de havde haft viljen og fået chancen – jeg var vandbærer.

En nation hævdede næsen op over sølet ved at stille sig på skuldrene og træde de ganske få aktive antifascister endnu længere ned i håbløshedens og modløshedens sump.

Sandhedens virkelighed?

Her får du tre opgørelser af antallet af aktive modstandsfolk.

1. En noget subjektiv, uvidenskabelig opgørelse af aktive modstandsfolk som direkte aktionerede mod okkupanten på de angivne tidspunkter.

Disse aktivt aktionerende modstandsfolk defineres som den stående styrke på de angivne tidspunkter. Når netop BOPA folks angivelser bringes, er forklaringen den, at de er de pålideligste og at de bedst illustrerer problematikken.

BOPAsabotører har diskuteret – hvor mange BOPA-sabotører fandtes:

August 1943: Sandsynligvis mellem 30 og 40.

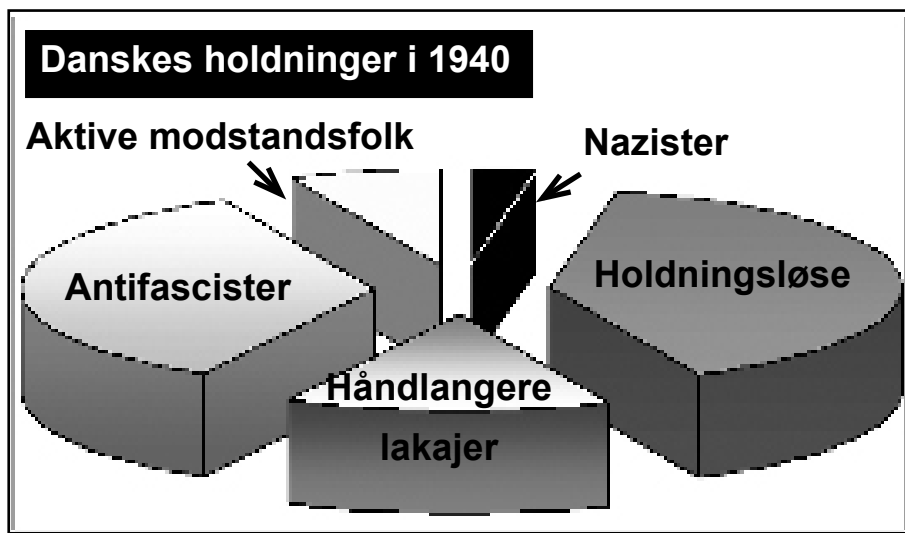
Juni 1944 ved stormangrebet på fabrikken Globus. Nogle kilder opgiver tallet til 100, men de involverede aktører anslår tallet til 50 måske 60, hvis bunden blev skrabet.

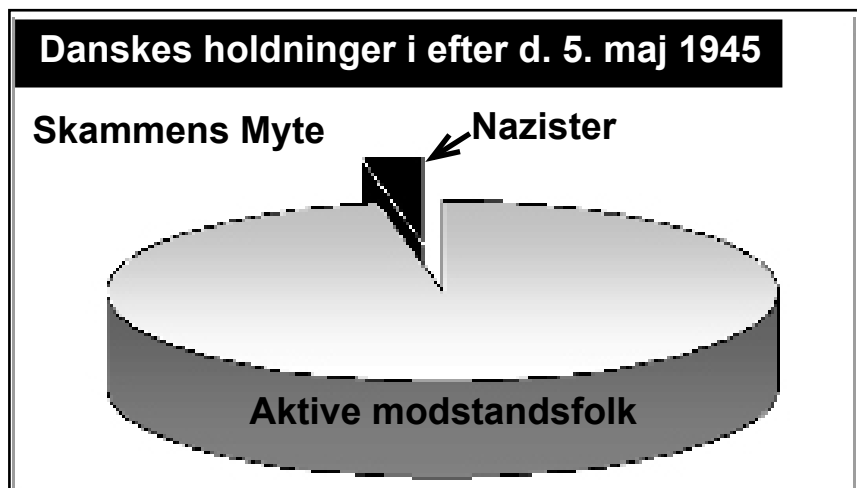
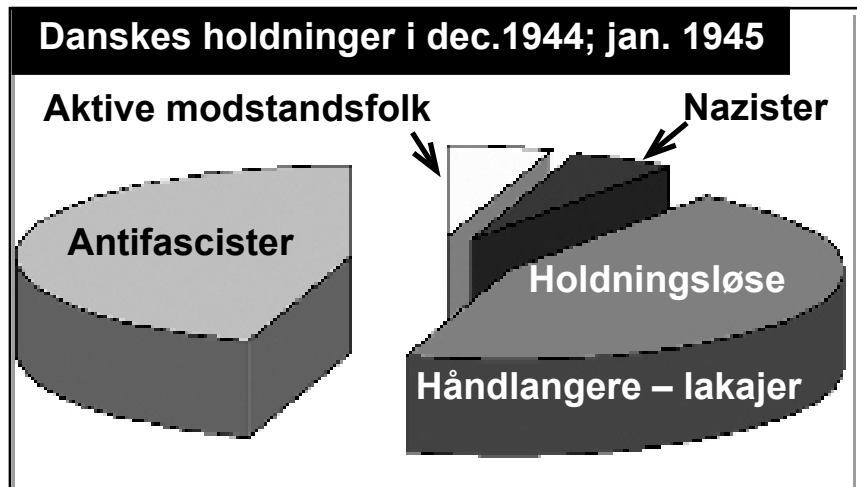
December 1944 – januar 1945: flertallet af BOPA folkene, som deltog i debatten, anslog medlemsskaren til værende mellem 80 og 100.

Heri var dog ikke alle enige – nogen anslog, at man skulle helt op på mellem 105 og 110, da man ikke havde medregnet logiværter og de, der ellers bistod os.

Den 4. maj 1945 klokken 20,15 var skaren af BOPAfolk 175.

Den 5. maj 1945 mere end 6.000 frihedskæmpere benævnte sig BOPA-folk i København.

En jernbanesabotør anslår antallet af jernbanesabotører incl. nedkastningsfolk til mellem 25 og 50 i hele Jylland i 1944 og til mellem 200 og 250 i marts 1945. Flere anslår Kongeriget Danmarks aktive, (stående styrke) til maksimalt 1.000 måske 1.500, da der var flest. Beskedenhed, anonymitet er karakteristisk for modstandsfolk – egentlig ikke fordi de er beskedne, men deres erfaring var, at så længe man var ubemærket, var chancerne for overlevelse størst.

2. En opgørelse af antallet af det samlede antal modstandsfolk kan gøres op på flere måder. Her er så min, men den er ikke præcis af flere grunde. Hvem kan betegnes som modstandsmand/eller kvinde? Hvor går grænsen? Skal man eksempelvis anvende den definition, der findes i lov om Besættelsestidens ofre?

Flere af de aktive går igen indenfor forskellige organisationer i lighed med Tordenskjolds soldater. Eksempelvis har mange bladfolk også været indenfor de militære ventegrupper osv..

3. Vor borgerlige regering har bevilliget 1 mill. kr. til oprettelse af en database, som skal rumme danske modstandsfolk. Ifølge to af hinanden uafhængige aviser er Frihedsmuseet uden at have afsluttet sit arbejde, nået frem til henholdsvis 60 og 70.000 modstandsfolk.

Jeg lod tankerne gå tilbage. Når du i den trængsel, der åbenbart har været, når lunterne skulle tændes, er du da blevet skubbet til side?

Er du blevet trådt ned for fode? Da dette ikke har været tilfældet, har der måske været en billetautomat i værnemagerbulerne. Har jeg trukket et nummer og stillet mig op i køen? Forleden blev jeg ringet op – en dame ville have oplysninger om et familiemedlem, som skulle have deltaget i festlighederne. Hun spurgte:

«Har du været frihedskæmper?» Svar: «Det husker jeg ikke! Hvis man påstår det, vil jeg godt sige undskyld, jeg var jo så ung.»

Spørgsmålet vil på et tidspunkt blive; er dette igen en parodi og sædvanlig, dansk behandling af sandheden? Skal man le eller græde. Millionen kunne have været anvendt til at gøre gravstene i Mindelunden læselige. Megen af befrielsesdagenses skulderklappen var ofte udtryk for selv at komme lidt frem i lyset og helt forvirrende blev billedet af de mange, mere eller mindre usande beretninger, fremstillet i et rosenrødt, romantisk, krigsforherligende skær med spradebassen i centrum.

Modstandsfolk januar 1945		
Danskere dømt v. danske domstole fra april 40 til 29. aug. 1943		3.785
Flygtninge i Sverige	20.000 minus 6.000 jøder	
	14.000	
Fanger i Kz-lejre - fængsler - tugthuse		15.000
Krigssejlere		6.000
Bladfolk – militære ventegrupper		5.000
Politifolk	9.000 minus 2.000 interneret i Kz-lejre	7.000
Sabotage og nedkastningsgrupper		1.000
Transportgruppe – efterretningsfolk og andre		500
i alt		52.285

Her lå et umætteligt marked. Det var mediegunst – det solgte.

Romantisk heltedyrkelse var udbredt i de første år efter krigen. Sprædebassernes pralerier og beskrivelser af deres heltederninger mødte jeg på min læreplads, i min karriere i hjemmeværnet. De efterlod hos fornuftige mennesker en distance eller afstandstagen til modstandskampen som sådan.

Glorificeringens virkninger?

I de følgende år kom bog efter bog – med heltedyrkelse som det fremtrædende moment og med for at sige det pænt en vis overdrivelse af modstandskampens omfang og virkninger på krigens forløb.

En historikers reaktion mod romantiseringen og glorificeringen er bedst kendt fra Aage Trommers videnskabelige arbejder om jernbanesabotagen.

Han konstaterer og redegør for, at mange af de hidtidige versioner ikke stemmer overens med hans forskningsresultater.

Om hans konklusion: Jernbanesabotagen havde kun beskeden militær betydning, skal ses som et resultat eller en reaktion på overdrivelserne er sandsynlig, men overlades til Aage Trommers vurdering.

Trommers konklusion rejste en storm af protester, nogle med en saglig og måske berettiget kritik af hans forskningsmetoder, men protesterne må i det store og hele betegnes som følelsesladede.

Grundlaget for retsopgøret

I efteråret 1944 udarbejder repræsentanter (udnævnt af Frihedsrådet) for modstandsbevægelsen i samarbejde med folk fra centraladministrationen repræsenterende samarbejdspolitikere lovgrundlaget for retsopgøret. Bemærkelsesværdigt er det, at modstandsbevægelsen samarbejder med netop de skyldiges (landsforræderes) repræsentanter.

Større fejl kan næppe begås.

Frihedsrådet handlede absolut i modstrid med modstandsbevægelsens menige medlemmer.

Eksempler på retskrænkelser

Til fyldestgørelse af den danske stats traktatmæssige forpligtelser udstedtes den 12. juli 1946 en lov om afstraffelse af krigsforbrydelser. Denne lov kriminaliserede krigsforbrydelse og forbrydelser mod menneskeligheden, således som de er defineret i artikel 6 i det internationale militærtribunals statut.

Foruden de handlinger, der er omfattet, af den særlige lov om straf for krigsforbrydelser, blev en række andre – belagt med straf ved en lov om forræderi og anden landsskadelig virksomhed, (der forøvedes i Danmark under besættelsen)

Udrensningen efter denne lov antog helt groteske former.

Ikke én eneste af de hovedansvarlige politikere, dommere eller ledende politifolk er straffet. Den danske stat har kort og godt på det groveste saboteret sine pligter efter de internationale konventioner om afstraffelse af krigsforbrydere. Den har på det dybeste krænket det danske folks retsfølelse.

Nogle få ud af utallige eksempler:

Minister Gunnar Larsen betalte salær til storstikkeren Hestetyven, som i øvrigt også aflønnedes af Justitsminister Thune Jacobsen med samme løn som en departementschef.

Gunnar Larsen var involveret i verdens største byggeri af ubådsbaser i Frankrig og Norge. Oprettede og drev virksomheder i Ostraum (Baltikum) med leverancer til den tyske krigsmaskine.

Arbejdskraften var slavearbejdere hentet i dødslejrene. Tiltalt og dømt ved byret, frikendt ved Landsret og Højesteret.

Rigsbefuldmægtigede dr. Werner Best Waffen SS Skyldig i mord på 11.000 polske intellektuelle. Blev idømt dødsstraf i Danmark som ansvarlig for terrorhandlinger. Dommen ændredes til 5 års fængsel. Højesteret ændrede dommen til 12 års fængsel efter folkelige protester; men han benådes af kongen efter to års afsoning – løsladt og udvist (smuglet ud ad køkkendøren) i 1951, blev anklaget for krigsforbrydelser ved sin hjemkomst til das Vaterland.

Søren Kam skyldig i mord er i året 2008 endnu ikke stillet for en domstol.

Tyskerpiger – feltmadrasser

For god ordens skyld kun, at jeg dengang fordømte overgrebene mod feltmadrasser og andre, akkurat som modstandsbevægelsens ledelse gjorde det. Ved at mishandle, ved at klippe disse kvinder skaldede, flyttede man folkets opmærksomhed fra noget betydningsløst, bort fra de virkelige forbrydere.

Man gjorde sig selv til forbrydere.

Feltmadrasserne blev lynafledere. Derved gik mange skyldige fri,

derived latterliggjorde man også på denne måde «retsopgøret». Ved at stemple og gøre hele modstandsbevægelsen ansvarlig på grund af nogle få overophedede tåbers voldshandlinger, fik man endnu en gang afløb for sine slet skjulte, halvfasistiske hensigter i et skær, vi alt for godt kender fra nazipropagandaen i den misbrugte «retfærdigheds» falske skær.

Dødsstraf – Her finder du argumenter mod dødsstraf?

Arbejderklassen især noterede sig uretfærdighederne i retsopgøret, og protesterede med arbejdsnedlæggelser. Dette påvirkede ikke blot myndighederne, men også vore domstole.

Best's domfældelse er beviset på, at domstole og myndigheder reagerer og dømmer ikke kun ud fra de foreliggende akter, men afhængigt af skrålet i sidegaderne.

Man underkastede sig gadens parlament.

Personlig er jeg ret ligeglad med om en person idømmes en spjældetur på et eller antal år og slipper ud før tid ad køkkendøren.

Men min retsbevidsthed krænkes, når alt tegner til i sol og måne, at personer vil blive idømt dødsstraf og henrettet, når skrålet er for højlydt. I to tilfælde bevirkede dette, at anklagede og fængslede, inden dom var afsagt, begik selvmord.

Endnu værre bliver det, når personer for stort set samme forbrydelser idømmes dødsstraf, men hvor nogle henrettes, når skrålet er for højlydt, medens andre får udskudt henrettelsen til der er ro i andedammen.

Derefter forvandlede bekvemt dødsstraf til en langvarig fængselsstraf, som dog blev afsonet i løbet af få år. Justitsmord har der næppe været tale om, men er den anklagede henrettet, er der ingen muligheder tilbage for at rette på eventuelle begåede fejl.

I øvrigt kan jeg ikke se det formålstjenlige i et fredeligt demokratisk samfund at anvende barbarernes metoder.

Befrielsesregeringen

Modstandsbevægelsen fik ministertaburetter og man klamrede sig til dem, så længe det varede. Den efterfølgende periode kan bedst karakteriseres som en tur i Tivolis rutschebane – op og ned, men mest ned.

Et valg i popularitetens fodspor

Det første valg gav kommunisterne en valgsejr, som gav ret mange mandater, men ikke et flertal. Valgsejren skal ses på baggrund af modstandsbevægelsens indsats og Den røde Hærs sejr over Det Tredje Rige. Men de professionelle politikere trak bag kulisserne i trådene, og de var beundringsværdigt dygtige i udførelsen af det politiske mummespil.

De havde erfaringerne med hensyn til gulvtæppe og syltekrukkemetodik, som igen sattes i højsædet.

Lovgrundlaget for retsopgøret gav man tre kardinalpunkter

1. Nedsættelse af Den Parlamentariske Kommission

a. Denne skulle ikke undersøge forræderiske gerninger før den 9. april 1940

b. Værnemagtsarbejde udført med samarbejdsregeringens billigelse var ikke landsforræderi.

Se Frikorpsfolkernes argumenter for frifindelse.

c. Arkiver skulle holdes lukkede.

Dermed var alle paragraffer i vor Grundlov, som jeg opfatter som ret entydige elimineret. Dermed ville samarbejdspolitikere og deres tro tjenere gå fri.

ad 1. Den parlamentariske kommission forestod undersøgelserne ledet af politikere, der som hovedopgave havde til formål at rejse anklage mod politikere, der kunne anklages for landsforræderi.

Trods de omfattende undersøgelser, blev der kun rejst anklage mod en enkelt politiker, nemlig minister Gunnar Larsen. Resultatet kan vel ikke undre – tiden gik og stemningen ændredes – opinionen var kørt træt og stønnede i krogene, hvad kan det nytte? Kommissionens arbejdsmetoder kan bedst sammenlignes med, at en kasseimester, der har haft fingrene for dybt i kassen, skal undersøge egne bedragerier.

Ad. 1 a. Denne beslutning skulle i nogen grad ændres ved tidligere statsminister Nyrup Rasmussens oprettelse af center, hvis hovedopgave bl.a. blev en undersøgelse af de forbrydelser den danske stat havde begået overfor tyske flygtninge før vi blev besat. Umiddelbart er det mit indtryk, at man på forhånd sikrede sig i ansættelsesproceduren, at intet skulle opklares. Dette indtryk bestyrkes af, at der efter års arbejde ikke foreligger resultater, begrundet med, at den nuværende borgerlige regering af «sparehensyn» nedskar centrets bevillinger.

Det lød: «Vi kan ikke fortsætte og gøre vore undersøgelser færdige pga. ressourcemangel.»

Guderne må vide om nogen havde forventet et resultat?

Ad. 1 b. Anklagemyndigheden blev ledet af Carl Madsen. Meningerne om hans arbejde er mere end delte. At han gjorde en formidabel, men forgæves indsats for at få forræderne dømt er hævet over enhver tvivl. Sagerne mod de store entreprenørselskaber trak ud i årevis, de var komplicerede, sagde man.

Carl Madsen blev afsat pga. spritkørsel – en Guds gave til fårene, han ville have klippet.

A.P. Møller blev senere i en bog anklaget for værnemagerarbejde. Debatten bølgede.

Ved et møde år 1999 i Dokumentationscenter for Historieforfalskning kom Erling Andresen, som havde ledet en af BOPAs fire afdelinger, og som efter kapitulationen blev ansat i Statsadvokaturen under Carl Madsen, med følgende redegørelse:

Uddrag: «Sagen mod Riffelsyndikatet og dermed A. P. Møller havde ligget på mit bord umiddelbart efter kapitulationen, men et særdeles belastende dokument, der havde været med fra sagens start, men som et halvt århundrede senere blev fundet af en journalist, var på det tidspunkt forsvundet fra akterne.»

Hvilke slutninger den enkelte kunne/ville drage omkring dette mysterium og hændelsesforløb overlod Erling Andresen til tilhøreren selv.

Erling Andresens hæderlighed er hævet over enhver tvivl.

Min opfattelse er, at der indenfor politi og anklagemyndighed var folk, der for muligvis at skjule egne synder, bistod ved at gøre «tjenester», og derfor fjernede «varme» sagsakter.

Det bedste udsagn om politiets rolle i opklaringen af forbrydelser under besættelsen er statsadvokat Volmer Nissens. I filmen Med ret til at Dræbe, blev han direkte spurgt om, hvorfor man ikke havde bidraget til opklaringen af de drab, hvorom, der herskede tvivl. Hans svar var:

«Så ville jeg være sikker på, at blive politimester i Lemvig.»

Politifolk fortiede og undlod at gøre deres pligt dels for at undgå selv at komme i fedtefadet, eller for at undgå repressalier.

Vejen som trafikregulator i nærmeste gadekryds var til at overse.

Ad. 1 c.

De lukkede arkiver

har været et stridsspørgsmål igennem alle årene og er med rette blevet opfattet som politikernes krampagtige forsøg på at undgå en opklaring af deres forræderiske handlinger. Det vil føre for vidt at gentage disse anklager. På et enkelt punkt, nemlig omkring likvideringer vil jeg senere komme med et enkelt eksempel, men må i øvrigt henvise til bøger, der omhandler emnet.

Den kolde Krig kom i kuvøsen

Under opstanden i Warszawa kom divergenser mellem stormagterne frem i fuld belysning og mistænksomheden blev øget, da de allierede stormagters Teheran-møde åbenbarede uoverensstemmelser mellem Stalin og Churchill. Denne forsøgte under de engelske styrkers fremstød i Tyskland at lade tyske styrker passere fronten uden at blive afvæbnet, for på et senere tidspunkt at kunne bruge dem til at stoppe de russiske fremstød.

Disse bestræbelser stoppedes imidlertid effektivt af den amerikanske hætkommando. Men bestræbelserne har givetvis været kendt af russerne og har ikke gjort deres mistro mindre. Som tiden gik, og her sparede den danske presse sig ikke, blev det mere og mere klart for de fleste, at der bag jerntæppet foregik en undertrykkelse, som man vendte sig imod.

Denne kolde krigs periode er fortsat til vore dage, præget af intolerance, og udelukkelse af alt, der kan tjene til at se virkeligheden i et andet lys end magthavernes.

Den kolde Krigs vanvittige oprustning, der har hensat stormagternes befolkninger i en armod og fattigdom, der trodser enhver beskrivelse, er kun en del af hysteriets omkostninger.

Dette er ikke et forsvar for Stalinstyrets forbrydelser, blot en flig af forklaringen. Men Stalins forbrydelser blev et brugbart instrument i den altid kørende klassekamp.

Her indtræder så:

2. Fase i modstandskampens eftermæle

Hvad, der skulle udgives og offentliggøres om besættelsestiden blev afgjort ved økonomiske foranstaltninger.

Ved at udelukke økonomisk støtte til kritikere af det hedengangne og nuværende politiske system foretog man restriktivt en censur, der kun har sidestykke i totalitære stater.

En påstand?

Analyser indholdet af, hvad der er udkommet i de sidste mange år.

I forgrunden tegner sig bøger, der velsigner samarbejdspolitikken, og alt, hvad der mistænkeliggør eller endog tegner et negativt billede af de folkelige kræfter, der var kendetegnende for oprøret mod de holdningsløse.

Eksempel: De historiske eksperter «overså» eller rettere blev betalt for at overse og fortie samarbejdspolitikernes, vort politis øverste ledelses samarbejde med de nazistiske myndigheder før og under besættelsen, vore domstoles brud på forfatningen før og under krigen – mod emigranter – kommunister og antifascister i almindelighed.

Man glemte vort krigsvæsens ringe indsats, der kun gavnede tyskerne. Man fortiede eller bagatelliserede de kredse, der scorede kassen – bønder – fabrikanter – værnemagerne; i stedet fokuserede man på de små egentlig ret ligegyldige småforbrydere, feltmadrasser og frikorpsfolk.

De blev brugt som lynafledere i kampen om magt og taburetter.

Derved gik de største kollaboratører fri.

Eksperters prostitution?

Den akademiske verdens ædruelighed og sandhedssøgende anstrengelser vil jeg sætte spørgsmålstegn ved. Sammenhold og indbyrdes loyalitet også mod deres arbejdsgivere (politikere) er nærmest «beundringsværdig». En historiker har mærkværdigvis uden at blive slået i retten for ærekrænkende udtalelser udtalt: *at en ikke nedskreven, men stiltiende overenskomstaftale lå bag de anerkendte historieforskeres resultater, og at de bevillinger, de modtog, forudsatte, at samarbejdspolitikernes gerninger blev beskrevet i et «positivt» lys.»*

Aage Trommer udtaler på et seminar afholdt på Odense Universitet april 1995:

«De statslige arkivers lukkede verden – for størstedelen af den her omhandlede periode i 50 år – blev i 1960 til stor utilfredshed for andre, der var forment adgang, åbnet for den kreds af forskere, der blev ansat ved eller knyttet til Udgiverselskabet for Danmarks nyeste historie (DNH).

Derved muliggjordes udarbejdelsen af en række monografier, der, uden at der lå en overordnet projektstyring bagved, belyste diverse aspekter af det „officielle“ Danmarks vilkår og situation, og som for nogens vedkommende også berørte væsentlige aspekter af det illegale Danmark.

Bag projektet lå den hensigt fra de bevilligende myndigheders side, at der skulle sættes fokus – og et positivt sådan – på samarbejdspolitikken og politikernes indsats for at redde landet igennem besættelsen, hvilket også i et vist omfang skete fyldest.» Udtalelse slut.

Efter den falske heltedyrkelses epoke, kom et nyt kuld historikere i 1990. erne på banen. De forsøgte sådan nogenlunde samstemmende at revurdere historien. Samarbejdspolitikken havde været et gode, sabotagen var eventyrlystnes drengestreger og uden betydning, myndighederne havde gjort alt til «landets bedste.»

Politiet blev renvasket og retsopgøret blev vendt på hovedet.

Inkonsekvent havde man forherliget det danske folks heltmodige krigsførelse mod overmagten for i samme åndedrag at fordømme de mere end få aktives indsats.

Det var lige før vi manglede et retsopgør mod de modstandsfolk, der havde begået «drab». Historikernes meningstilkendegivelser til fordel for politikeres mummespil har intet med forskning at gøre; når man bevidst eller ubevidst ligger væsentlige dokumenter til side eller overser helt afgørende begivenheder og indvilliger i at lade sig censurere.

Herom vidner journalisters seneste afsløringer af dansk erhvervslivs anstrengelser for at sikre sig fede leverancer til krigsmagten. (A. P. Møller polemikken) i bogen Dødens Købmænd, efterfølgende bevirkede, at Mærsk (A:P: Møller) annullerede alle økonomiske interesser i Berlingske Tidende. Journalisternes evne til på meget kort tid at finde dokumenter i arkiver, der har været lukkede for almindelige dødelige (læs kritikere af samarbejdspolitikken), men som har stået til disposition for historikerne i mere end 50 år, er en anklage mod disse for at gå politikernes ærinde.

Hidtidig fri historieforskning i Danmark må på få undtagelser nær, opfattes som et begreb og til en vis grad spild af skatte kroner.

Nymodens historieskrivning

Hvidvaskning af Frikorpset og andre landsforrædere

For nylig overværede jeg et foredrag af to unge historiske eksperter, begge var medforfattere til en best seller, en historisk redegørelse om Frikorpset. Almindeligvis hævder historikere, at de fremdrager kun historiske kendsgerninger ud fra helt neutrale, objektive og saglige kriterier, altså de forholder sig personligt neutrale til de historiske hændelser.

Var det også i dette tilfælde et bedrag af dimensioner?

Nu må man ikke glemme, at Anden Verdenskrig i højeste grad var en krig om menneskelige værdier, om holdninger. Uden al tvivl er værket om Frikorpset korrekt et stykke hen ad vejen og har vel en vis værdi. Men disse «uhildede» – forskere kan alligevel ikke nære sig for hist og pist at lade deres slet skjulte personlige holdninger komme frem.

Tillad mig at påstå, at personlige holdninger eller mangel på samme, ikke kan undgå at præge historiske redegørelser om Anden Verdenskrig, og at de fremkommer mere eller mindre fordækt hos mange skribenter. Udvælgelsen af stof, eller undladelse af undersøgelse af følsomme emner; vægtningen af hændelser osv. vil altid være et subjektivt skøn, og dermed et spørgsmål netop om holdninger, moral og hæderlighed. Men det kræver nogen selvransagelse og vel også noget mod og mandshjerte at turde vedstå sig sine holdninger, hvis man da har nogen; hvis man er sig dem bevidst og ellers er økonomisk uafhængig af de bevilligende myndigheder.

Habilitet er næppe eksisterende, derom vidner endog doktordisputatser. De to unge akademikere fik mig gang på gang til at trække på smilebåndet i deres rørende naivitet og slet skjulte krigsliderlighed. Sandsynligheden for, at der var opstået en vis sympati under deres samtaler med frikorpsfolkene var åbenbar, og at denne sympati derefter fremstod med en vis loyalitet til følge er forståelig.

Et par eksempler: De havde medfølelse med de stakkels Frikorpsfolk, som havde frosset så bitterligt om fødderne. Krigerne fik sår på tæerne, fordi deres strømper var hullede. Det var lige før, man ville bede undervisningsministeren sætte stopning af strømper på Folkeskolens undervisningsplaner. Lidelser bør minimeres.

De fik heller ikke varm mad hver dag. Jeg synes også, det var synd for krigsforbryderne og ikke mindst, det må have været imod de nu opfundne menneskerettigheder.

Har vi ikke alle, trods alt, krav på mindst et varmt måltid pr. dag? Uanset hvor vi er, hvem vi er, og hvad vi bedriver?

Historikernes interviews understreger styrken og svagheden ved øjenvidneskildringer. Styrken, som her er omtalt, ligger i, at de sociale forhold, de kår og betingelser, man var underkastet bliver belyst, hvilket yderst sjældent fremgår af støvede dokumenter. Svagheden ligger i den kritiske gennemgang af det indsamlede materiale. Man må ikke glemme, at øjenvidner sjældent beskriver samme hændelsesforløb ens.

Svigtende hukommelse, og at man mere eller mindre bevidst forsøger at pynte på sine gerninger er en anden faldgrube.

Historikerne havde ført samtaler med disse „danske soldater“ længe efter krigen; disse SS-ere havde ikke deltaget i, endsige overværet nogen massakrer, ej heller set civile ofre for den tyske udryddelse af ikke ariere.

I farten glemte de eksempelvis at spørge frikorpsfolkene om, hvad de forbandt med ordlyden i kontrakten, som de indgik, og hvori løftet om et mindre (Siedler) landbrug som belønning for veludført arbejde, (udryddelse af lokalbefolkningen – Lebensraum) var indeholdt?

Havde de personligt modtaget kommissærordren?

Das Entlösung? Hvis man besøger den tyske udstilling i Tyskland om tyske krigsforbrydelser begået af Værnemagten og Waffen-SS, som Frikorpset jo tilhørte, får man det indtryk, at disse, vore landsmænd både måtte have været blinde og døve for ikke at have hørt skrigene og set ligene svaje for vinden i galgerne, der var opført i så at sige hver eneste besatte landsby.

Ved at dømme med tilbagevirkende kraft for at frikende samarbejds-politikerne og deres håndlangere begik man en uretfærdighed og en juridisk fejl, dermed gav man ganske gratis og utilsigtet Frikorpsfolkene en ufortjent martyrolle.

De måtte betale for bedraget.

Havde man i stedet undersøgt og dømt som ved Krigsforbryderdomstolen i Nürnberg, havde straffene fået en anden karakter.

«Forskerne» kendte de krigsforbryderiske ordrer, også Kommissærordren til Værnemagten om udryddelsen af civile, som mistænktes for at være fjender af riget; ordren gjaldt i alle besatte områder også Danmark.

I tredje fase præsenteredes:

Jantelovens filosofi: Den kloge snyder den mindre kloge. Den var og er stadig de professionelle eksperter (meningsforvrideres) betalte cementering af samarbejdspolitikens dogme, nemlig at denne var den bedste løsning, den skånede det danske folk mod nazisterne.

Denne skåneproces gjaldt dog ikke antifascister. Men vi fik da en hær, nu da freden havde indfundet sig, og hvor fjender var svære at øjne. Men det gippede vel i de flestes hjerter, når vore Jenser strunkt marcherede med et vajende Dannebrog iført Tommy'ernes aflagte uniformer. Godt nok sagde man:

Aldrig mere en niende april og oprettede et Hjemmeværn, hvilket især i vore dage trods omkostninger og risici, er til glæde for arrangører af cykelløb og musikfestivaler.

Godt nok sagde man: Aldrig mere en niende april og vi blev optaget i NATO. Og igen præsenteredes vi for tvetunget tale.

Optagelsen skyldtes Danmarks kamp mod overmagten, som havde bevirket, at vi blev optaget i de allieredes skare.

Kritikken af modstandskampen blev tonet ned for en stund og ingen pegede på, at flere af de lande, der havde deltaget på aksemagternes side, blev optaget pø om pø i NATO, ej heller sang man vor smukke sang: Venner se på Danmarks kort.

Havde man gjort det, havde man vel opdaget, at Danmark som en perle ligger i smørhullet og dermed kontrollerer adgangen til Østersøen. I realpolitik og i miltærstrategi eksisterer etiske og moralske normer ikke, hvis de gør, må du gerne orientere mig om det.

Samarbejdspolitikens dogme oversat til husholdningsdansk:

Det klogeste er at sætte sig i øreklapstolen og vente på, at andre bringer de ofre, du senere selv kan og vil nasse på. Dogmet kan genkendes fra skruebrækkere, der står uden for fagforeningerne og ugenert nasser på kolleger og arbejdskammeraters surt tilkæmpede goder.

Retfærdigvis må det betragtes som givet, at tilhængere af demokratiet længst muligt vil søge at indgå kompromis ved forhandlinger for at finde fredelige løsninger.

Man er sig sit ansvar bevidst.

Men der må dog være en grænse.

Hvor ligger den?

Senere statsminister Hans Hedtoft talte netop om dette problem, men efterlevede han det? Jeg har ikke glemt demonstrationen på Amalienborg Slotsplads, hvor dansk ungdom bad kongen stoppe hykleriet, og hvor de unge ved afsyngelse af den norske nationalsang tilkendegav, at de foretrak norske tilstande.

For mig at se, videreførte man efter befrielsen ukritisk traditionel, dansk parlamentarisme fra førkrigstiden, fra en besættelses vilkår, hvor man i en overgangsperiode troede og spillede på, at Tyskland ville gå sejrrigt ud af krigen.

Denne parlamentarisme er videreført op til vore dage, med efterfølgende lovsjusk – hovsa-løsninger og for befolkningen ofte uoverskuelige og uforståelige love, men den har givet et folk politikerlede.

Dette mindesmærke placeret ved Hellig Kors Kirken på Strøget i København skænkede kz-fanger til borgerne i Københavns Kommune. Øverst skulle en evigt brændende flamme vække de forbigåendes opmærksomhed.

Blev flammen tændt? Er den tændt?

Københavns Magistrat incl. embedsmænd har afholdt møder igennem år. Lønomkostningerne hertil er ukendt, men den må formodes at have kunnet dække omkostningerne til at holde flammen tændt i adskillige år.

Fantasi, endsige initiativ til at spørge ældre på et plejehjem eller pølsemanden på nærmeste gadehjørne, om de ville løse problemet, havde man ikke.

I vil aldrig blive glemt, sagde man.

Flammen, der udeblev, er et godt symbol på dansk troværdighed og danske holdninger.

Der er lukket og slukket.